

‘Minder Licht’?!

Afrondende overwegingen
lichtreductie in de praktijk

Teus Koteris, NSVV Kernteam Outdoor

Hoevelaken, 21 januari 2016

Minder Licht ?!

Een onderzoek naar de relatie tussen openbare verlichting, richtlijnen, energiebesparing en veiligheidsbeleving

Door: Roger van Ratingen en Joren van Dijk

Aanleiding

1. 20 – 20 – 20 Doestelling. 20% minder energieverbruik, 20% minder CO₂ uitstoot, 20% hernieuwbare energie.
2. Kunnen we toe met minder openbare verlichting, andere technieken of lager lichtniveau?
3. Tweede kamer motie Carla Dik – Faber. Onderzoek wat een verkeersveilig en sociaalveilig lichtniveau is, zodat normen kunnen worden aangepast om lichtvervuiling tegen te gaan.

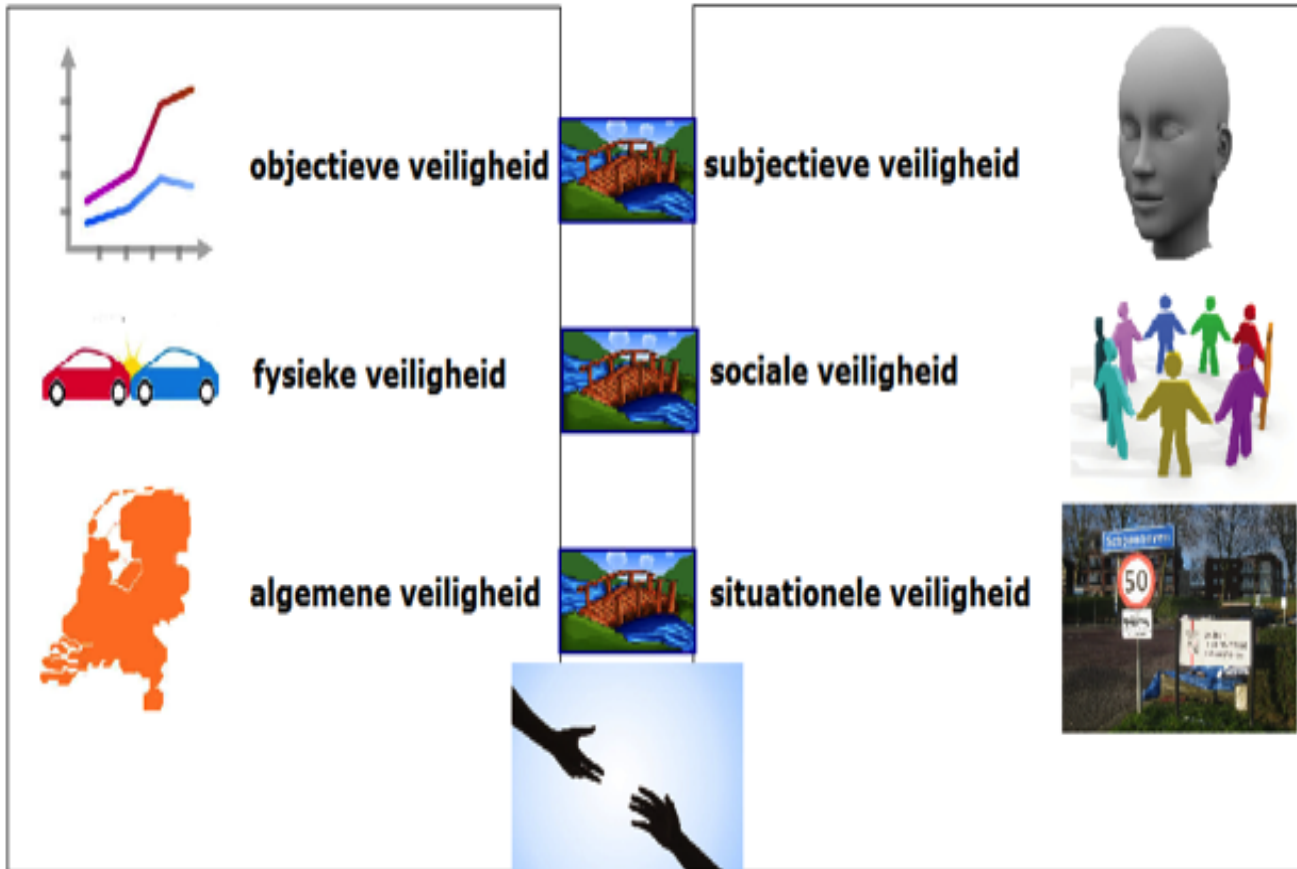
Onderzoek 'Minder Licht'?!'

Onderzoekers: **Roger van Ratingen**, bureau Raticos
Joren van Dijk, OmgevingsPsycholoog

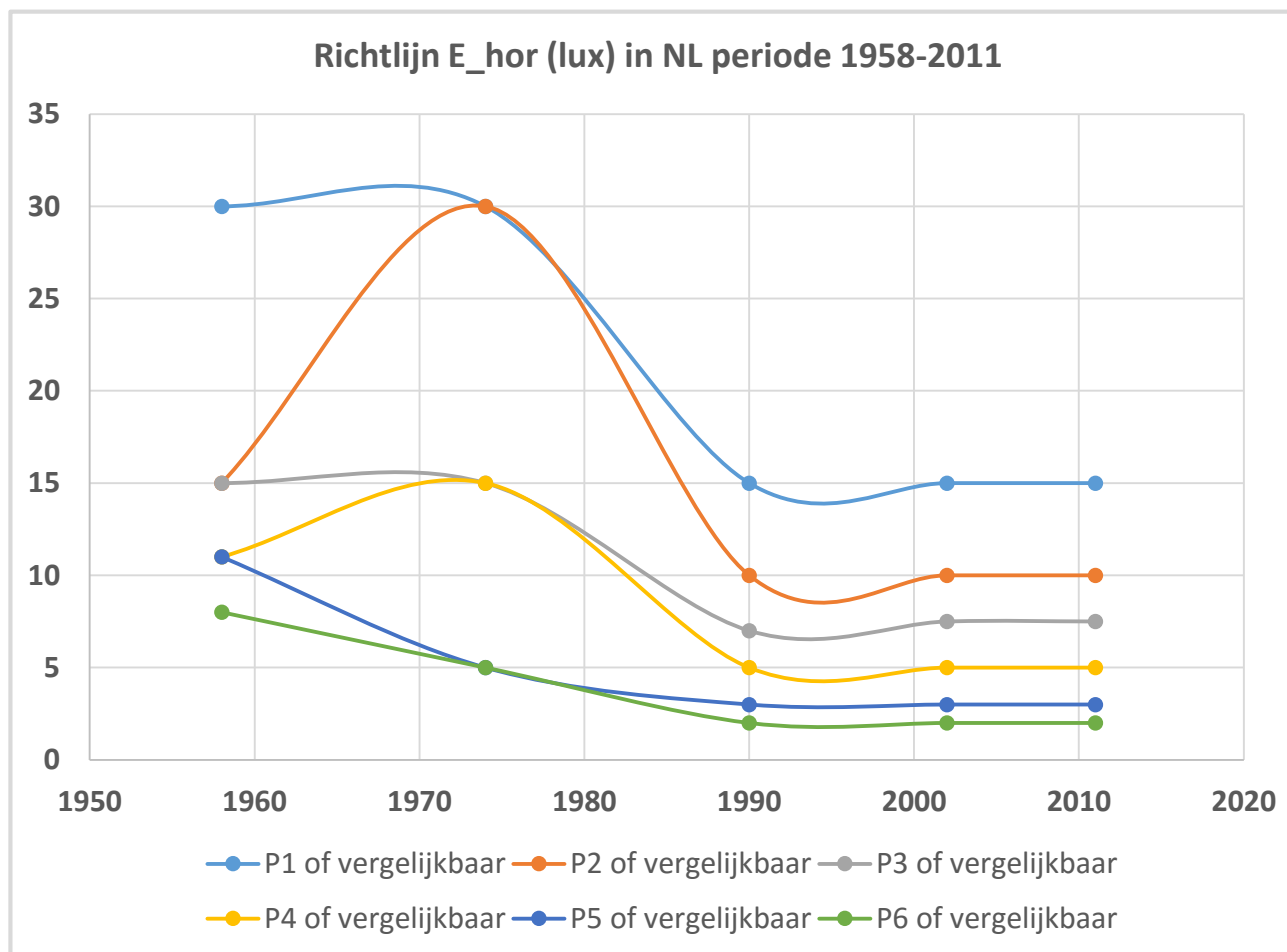
Doelstellingen:

1. Wat is een verkeers- en sociaalveilig lichtniveau?
2. In hoeverre staan de richtlijnen reductie van lichtvervuiling in de weg?
3. Ondersteuning beheerders en beleidsmakers bij het maken van keuzes

Onderzoek 'Minder Licht'?!

Onderzoek 'Minder Licht'?!

Onderzoek 'Minder Licht'?!

Antwoorden:

1. Wat is een verkeers- en sociaalveilig lichtniveau?
ROVL-2011 is een goede richtlijn. Keuzes dien met kennis van zaken gemaakt te worden. een eenduidig antwoord wat
2. In hoeverre staan de richtlijnen reductie van lichtvervuiling in de weg?
De huidige richtlijnen behoeven vermindering van energieverbruik en reductie van lichthinder niet in de weg te staan. Grotere besparingen zijn mogelijk, echter niet binnen de richtlijnen
3. Ondersteuning beheerders en beleidsmakers bij het maken van keuzes.
ROVL-2011 biedt voldoende handvatten om tot verantwoorde keuzes te komen. Hierbij is voldoende kennis van de materie noodzakelijk.

Aanbeveling 'Minder Licht'?!

1. ROVL-2011 / NPR 13201 is een goed document bij het ontwerp en de keuzes van OVL en biedt voldoende vrijheid om dit naar lokale omstandigheden in te vullen. Daarbij is een gedegen kennis van de materie onontbeerlijk.
2. Er is relatief weinig onderzoek gedaan naar OVL en sociale veiligheid. Er is meer en gedegen onderzoek nodig naar sociale veiligheid en veiligheidsbeleving.
3. Dynamisch verlichten biedt meer mogelijkheden voor effectief toepassen van OVL. ROVL-2011 biedt voldoende ruimte om dit toe te passen. Meer onderzoek naar de effecten is noodzakelijk.
4. Beleidsmakers en beheerders kampen met de vraag wat en hoe moet ik verlichten. Ondersteuning van gemeentes en provincies door professionals is gewenst. Actieve kennisdeling is daarbij ondersteunend.

Dank voor uw aandacht